לה: אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

מפני שמעמידין בשרף ערלה. וערלה של עובדי כוכבים אסורה כמו שנפרש נפ"ה ט) בעה"י (עיין בתוס' קידושין דף לו: ד"ה כל מלוה): **דברים** המבוטלין ממנו מתגלין לו. פי' שבני אדם מגלין לו רזיהן לפי שנהנין ממנו עצה ותושיה כמו שנפרש בסמ' אכות (פ"ו מ"ח): **לגבינה** איכא דקאי ביני אטפי. פירוש ליקח חלב מן העובד כוכבים לעשות גבינה אבל בעל גבי ליקח גבינה של עובד כוכבים ליכא למיחש לחלב טמא כיון שעושה אותו לצרכו ליכא למיחש דלמא עירב בו חלב טמא כיון שאינו עומד: **מכלל** דאיכא למאן דשרי. מדקאמר פת לא הותרה בב"ד מכלל דאי בעי הוה שרי ליה אלמא לא פשט איסורו ומכאן סמכו עתה לאכול פת של עובדי כוכבים כיון שלא פשט איסורו בכל ישראל ויש לסמוך על דברי רשב"ג ור"מ כר לדוק דאמרי אין גוחרין גזרה על הצבור אלא מ"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בו ועוד דאיה דאמר לקמן (דף לז.) בימיו תמיד אף את הפת ולא הניח (ד) להתיר אלא משום דהוו קרו ליה כ"ד שרצ"ל ואחריו נאו בית דין אחר שהעמידוהו ועוד דאמרי בירושלמי דפרקין ובפ"ק דשבת פת עמדו עליו והתירוהו ומי שנזהר מפת של עובדי כוכבים מותר לאכול עם מי שאינו נזהר בקערה אחת אע"פ שנעשה פת עובד כוכבים מתערב בפת ישראל דאין להחמיר לאסור ע"י תערובת כדאמר בפ"ק דחולין (דף ו.) אלא גזרו על תערובת דמאי וכה"ג (ה) במנא דעובדי כוכבים שרי דליתיה לפת בעיניה אלא גזרו אלא היכא דאיתיה בעיניה:

(ו) **זליפתן.** פ"ה פליטתן וגרלה שאותה פליטה נאה מכח השמן שהריקו מכלי האיסור כדאמרינן לקמן (דף עה.) (ז) מו מזלגן נמי זיתים ולשון זלוף ק"ק אלא מליגו זלוף רק לשון שפיכה כמו תעשה זלוף (פסחים דף כ.): נשלמת

כאן קודם חזרה כאן לאחר חזרה (ח) ומשנה לא זזה ממקומה רב מלכיא משמיה דרב אדא בר אהבה אמר מפני שמחליקין פניה בשומן חזיר רב חסדא אמר מפני שמעמידין אותה בחומץ רב נחמן (ט) בר יצחק אמר מפני שמעמידין אותה בשרף הערלה כמאן כי האי תנא (דתניא) ר"א אומר המעמיד בשרף הערלה אסור מפני שהוא פירי אפ' תימא ר' יהושע עד כאן לא פליג ר' יהושע עליה דר"א אלא בקטפא דגוזא אבל בקטפא דפירא מודי והיינו דתנן (י) א"ר יהושע שמעתי בפירוש שהמעמיד בשרף העלין ובשרף העיקרין מותר בשרף הפנין אסור מפני שהוא פירי בין לרב חסדא בין לרב נחמן (כ) בר יצחק תתסר בהנאה קשיא דרש רב נחמן בריה דרב חסדא מאי דכתיב (יא) לריח שמניך טובים למה ת"ח דומה לצלוחית של פלייטין מגולה ריחה נודף מכוסה אין ריחה נודף ולא עוד אלא דברים שמכוסין ממנו מתגלין לו שנאמר (יב) עלמות אהבוך קרי ביה עלומות ולא עוד אלא שמלאך המות אוהבו שנא' עלמות אהבוך קרי ביה על מות ולא עוד אלא שנוחל שני עולמות אחד העוה"ז ואחד העוה"ב שנא' עלמות קרי ביה עולמות: **מתני'** ואלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין איסורן איסור הנאה (כא) חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו (כב) והפת והשמן שלהן (כג) רבי ובית דינו (כד) התירו השמן (כה) והשלקות וכבשין שדרכן לתת לתוכן יין וחומץ (כו) וטרית טרופה וציר שאין בה דגה כלבית שוטטת בו והחילק וקורט של חלתית ומלח שלקונדית הרי אלו אסורין ואין איסורן איסור הנאה: **גמ'** חלב למאי ניחוש לה אי משום איחלופי טהור חיור טמא ירוק ואי משום איערובי ניקום דאמר מר חלב טהור עומד חלב טמא אינו עומד אי דקא בעי לגבינה ה"נ הכא במאי עסקינן דקא בעי ליה לכמכא ונשקול מיניה קלי וניקום כיון דבטהור נמי איכא נסיובי דלא קיימי ליכא למיקם עלה דמילתא ואב"א אפ' תימא דקבעי לה לגבינה איכא דקאי ביני אטפי: והפת: א"ר כהנא א"ר יוחנן פת לא הותרה בב"ד מכלל דאיכא מאן דשרי אין דכי אתא רב דימי אמר פעם אחת יצא רבי לשדה והביא עובד כוכבים לפניו פת פורני מאפה סאה אמר רבי כמה נאה פת זו מה ראו חכמים לאוסרה מה ראו חכמים משום חתנות אלא מה ראו חכמים לאוסרה בשדה כסבורין העם התיר רבי הפת ולא היא רבי לא התיר את הפת רב יוסף ואיתימא רב שמואל בר יהודה אמר לא כך היה מעשה אלא אמרו פעם אחת הלך רבי למקום אחד וראה פת דחוק לתלמידים אמר רבי אין כאן פלטר כסבורין העם לומר פלטר עובד כוכבים והוא לא אמר אלא פלטר ישראל א"ר חלבו אפילו למ"ד פלטר עובד כוכבים (כז) לא אמרן אלא דליכא פלטר ישראל אבל במקום דאיכא פלטר ישראל לא ורבי יוחנן אמר אפ' למ"ד פלטר עובד כוכבים ה"מ בשדה אבל בעיר לא משום חתנות איבו הוה מנכית ואכיל פת אבי מצרי אמר להו רבא ואיתימא רב נחמן בר יצחק לא תשתעו (כח) (בהדיה דאיבו) דקאכיל לחמא דארמאי: והשמן שלהן: שמן רב אמר דניאל גזר עליו ושמואל אמר

זליפתן

לאכול אבל לגבינה סלקא דעתא אשמא דמותר: **ואי בעיים אימא.** אפילו לגבינה נמי אסור: **דאיכא.** נסיובי דקיימי בגבינה: **כיני אטפי.** כתוך הגומות שבגבינה וחייסינן שמא מן החלב טמא שלא עומד נשאר עם הנסיובי בגומות: **פורני.** הוא תנור שהוא גדול ופיו מן הצד וכל תנור שבמשנה קטן הוא ומקום שפיתת כ' קדירות ופיו למעלה: **לאוסרה בשדה.** דליכא למיחש לאימשוכי דאקראי בעלמא הוא: **מנכית.** נושך: **אכי מצרי.** בשדות אצל המצרים: (כח) **זליפתן.** פליטתן שפולטין ומזיעין שמנונית איסור שבלבו: לודלי

אבל בעיר לא: איבו מנכית ואכיל פת עובדי כוכבים אבי מצרא דמתא. אמר להו רבא ואמרי לה אמר רב נחמן לא תשתעי ליה (לאיבו) (בהדי דאיבו) דאכיל נהמא דארמאי. שמן. אמר רב דניאל גזר עליו שנאמר אשר לא יתגאל בפת בג המלך וגו'.

עין משפט נר מצוה

קיט א ב מיי' פט"ז מהלכות מאכלות אסורות הלכה טו סמג לאוין קמו:

קכב ג מיי' שם פ"ג הלכה יג סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סי' קטו סעיף ח:

קכא ד מיי' שם פי"ז הלכה טו סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קיג סעיף ח:

קכב ה מיי' שם הלכה כב וסמג שם טוש"ע שם סי' קיד סעי' ז:

קכג ו מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סי' קיג סעיף ח:

קכד ז מיי' שם פ"ג הל' כג סמג שם טור וש"ע שם סי' קיד סעי' ו:

קכה ח מיי' פי"ז שם הלכה יב סמג לאוין שם טור וש"ע י"ד סי' קיג סעיף ב:

רבינו חננאל

כאן קודם חזרה וכאן לאחר חזרה. פי' הא דתנן קיבת עובד כוכבים ושל נבילה ואיקמא שמואל קיבת עובד כוכבים נבילה ואסורה קודם שחזר בו ר' יהושע היתה הקיבה עצמה אסורה. (ו) וטעם אותה המשנה תירץ אחר שהשיבו ר' ישמעאל והלא קיבת עולה תמורה מקיבת נבילה ומותרת. וחזר בו ר' יהושע והודה כי קיבת נבילה מותרת ואמר מפני שמעמידין אותה בקיבת עגלי עבודת כוכבים אחר שחזר בו כמו שמפרש במשנה זו אמר שמואל לטעמיה דהא מתני' מפני שמעמידין אותה בעור קיבת נבילה. אבל הקיבה עצמה של נבילה מותרת. ומפני מה שנו אותה המשנה ואינה שנויה כהגון. פפורש בפ' כל הבשר א"ר יוחנן לא קשיא כאן קודם חזרה וכאן לאחר חזרה ומשנה לא זזה ממקומה. רב מלכיא אמר רב אדא בר אבא מפני שמחליק פניה בשומן של חזיר. רב חסדא אמר מפני שמעמידין אותה בחומץ. רב נחמן בר יצחק אמר מפני שמעמידין אותה בשרף ערלה. כדתנן המעמיד בשרף ערלה ר' אליעזר אומר אסור. אפילו תימא ר' יהושע ע"כ לא פליג ר' יהושע עליה דר' אליעזר אלא בקטפא דגוזא עץ. אבל בקטפא דפירא מודה ליה. דתנן א"ר יהושע שמעתי בפירוש המעמיד בשרף (הערלה) (העלין) בשרף העיקרין מותר. בשרף הפנין אסור מפני שהוא פירי. ולרב חסדא ולרב נחמן בר יצחק תיתסר בהנאה. דהא החומץ של עובדי כוכבים שהיה מתחלתו יין איסורי הנאה הוא. וכן הערלה איסורי הנאה היא תיתסר גבינה זו אפי' בהנאה קשיא: **מתני'** ואלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין איסורן איסור הנאה. חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו. אוקימנא איסוריה דחלב שחלבו עובד כוכבים חיישינן דלמא מערב ביה חלב בהמה טמאה. ואסיקנא השתא דאיתית להבי גבינה נמי משום חלב בהמה טמאה. ואי אמרת חלב בהמה טמאה לא קא חיישינן דלמא הני דמתחזי בגבינה כדתקוני לה כמין נקב ההוא דקאי ביני ביני בגבינה כמין טיפין הוא החלב הטמא

(ו) נראה דל"ל וטעם אותה משנה שלנו שתיכף שמואל אחר שהשיבו וכו'.

מסורת הש"ס

(א) יומא ג. נב. קדושין כה. שבועות ד. חולין לב: קנז:. (ב) [ל"ל דתנן]. (ג) [ערלה פ"ג מ"ז נדה מ:]. (ד) [עי' תוס' לקמן לו. מאן ד"ה אסר וכו' כתתיתין כתב רשב"ם כפס רש"י וכו' ותוס' לעיל לג: ד"ה בעמ"ה]. (ה) מהרש"א גרס מיניה דליתיה. (ו) [שה"ש ז:]. (ז) [ניטין עו:]. (ח) [שיך לעמ' הבא]. (ט) [בב: כל"ה לון שהרון]. (י) [שיך לעמ' הבא]. (כ) [לפי מ"ש רש"י שם ד"ה הכי גרסי' בתוספתא וכו' ל"ל לו מולגן כמי זיתים].

תורה אור השלם

1. לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך:

שיר השירים א ג

גליון הש"ם

גמ' בשרף הערלה. עיין בריטב"א קדושין דף לח ד"ה דתנן:

הגהות הב"ח

(א) גמ' רב נחמן אמר מפני שמעמידין. נ"ב רב נחמן נרסי' ולא נרסינן רב נחמן כר יצחק והכי משמע מדברי התוספות לעיל דף לא ע"ב בד"ה רב נחמן אמר משום נילא: (ב) שם כין לרב נחמן תתסר כל"ל ותיבות כר יצחק נמחק: (ג) שם בהדיה לאיבו. נ"ב ס"א לא תשתעו מיניה דאיבו פי' לא תאמרו דבר שתועה משמו. אלפסי והר"ן והרא"ש: (ד) תוס' ד"ה מכלל וכו' ולא הניח מלהתיר: (ה) בא"ד וסה"ג בפת דעובד כוכבים נמי שרי כיון דליתיה לפת בעיניה: (ו) ד"ה זליפתן וכו' לקמן לו חולטן כמי זיתים:

לעזי רש"י

לודר"א. חלתית.
מרשנ"א. מי-גבינה, נסיוב החלב.

מוסף רש"י

המעמיד. חלב בהמה לעשות גבינה (נדה ח:).

רבינו חננאל (המשך)

לפיכך אסורה: **ירושלמי** אמר ר' ירמיה חלב עובד כוכבים למה הוא אסור מפני תערובת חלב בהמה טמאה. ר' יהושע בן לוי אמר משום גלוי. ויעמיד. אמר ר' שמואל מפני ארס הנתון בין הנקבים ותני כן שלשה ארסין הן. אחד צף ואחד שוקע ואחד דומה לשבכה. ישראל יושב בצד הערד ועובד כוכבים חולב ומביא לו ואינו חושש משום תערובת בהמה טמאה. פת של עובדי כוכבים אסורה. א"ר יוחנן אפי' למ"ד רבי התיר את הפת של פלטר. הני מילי בשדה במקום שאין פת ישראל מצויה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com